

PROSTOR ZA PRIHODNOST SLOVENIJE

Jurij Režek

Smo v procesu oblikovanja in sprejemanja nove zakonodaje s področja urejanja prostora. Vedeti in razumeti je treba, da naj bi bila izvedba takega projekta, torej postavitve zakonskih okvirjev in izvedbenih pravil na tako širokem področju premišljeno, skupinsko in interdisciplinarno delo. Povsem razumljivo je, da je treba zakonsko in izvedbeno ureditev večkrat prilagajati novim dejstvom, odzivom in razvojnim priložnostim, a celoviti posegi v ureditev področja naj bi bili zgolj občasni in utemeljeni, posebej v stabilnih družbenih razmerah. Obenem se je treba zavedati, da obstaja vrsta strok, ki na področju urejanja prostora, pri prostorskem načrtovanju ter pri izvajanju posegov v prostor povsem legitimno iščejo možnosti za strokovno uveljavitev, družbeno veljavo in gospodarski interes in si prizadevajo za boljši položaj svojih pripadnikov. Ni ene same stroke, ki bi zmogla prevzemati odgovornost nad celotnim področjem urejanja prostora.

Spreminjanje ureditve tako širokega in zahtevnega področja najprej zahteva jasno izražene razloge za spremembe in doseganje splošnega soglasja o njih. Razlogi za začetek takega projekta ne smejo biti (trenutni) politični motivi, doseganje soglasja pa naj bo pomensko in ne formalno, izraženo s podpisi na sporazumih. Površnost pri tem ne zagotavlja upravičenosti in sprejemljivosti za daljši čas in vodi v tveganja negativnih odzivov in zavračanja. Sprejemljivost pa zagotavlja ustrezni načini oblikovanja ciljev in posameznih dejavnosti za izvedbo takega projekta. Ti morajo biti usklajeni, utemeljeni, jasni in preverjeni na več oblastnih ravneh in v strokovnih sredinah. Zagotavljanje sprejemljivosti ciljev in dejavnosti ob izvedbi projekta naj bi potekalo prek dvostranskega komuniciranja med politiko, stroko, upravo in gospodarstvom ter s civilno družbo in javnostjo. Zato pa zahteva sposobnost vodenja, razumevanja in nenazadnje izpolnjevanja motivov vseh, ki se vključijo v proces.

Po doseženem začetnem soglasju je ob izvedbi takega projekta pomembna sposobnost vodenja in usklajevanja, politična in strokovna umirjenost, sposobnost poslušanja, presojanja in prepričevanja, modrost pri sprejemanju posameznih odločitev in šele nazadnje odločnost pri njihovem uveljavljanju. Odločnost, ki temelji na tem, kar jo predhodno utemeljuje. Nenazadnje je teža odgovornosti tem večja, čim manjši je napor, ki je bil vložen v dejavnosti pred odločitvami.

Urejanje prostora je področje, ki je pomembnejše od posamičnih interesov, političnih, strokovnih ali gospodarskih. Pri strokah naj presega (legitimne) posamezne težnje, katerih uveljavljanje se odraža v tekmovalnosti, poudarjanju lastnega pomena, v ščitenju ali prisvajanju pristojnosti. Podobno velja za politiko. Pri obeh so dolgoročnejši učinki vsaj tako pomembni, praviloma celo bolj, kot trenutno zastopani, največkrat začasni cilji. In oddaljenost potrebe po odpravljanju storjenih napak nekje v bodočnosti ne utemeljuje zadovoljstva ob navideznih trenutnih rezultatih.

Dolgoročnost ne sme izbrisati odgovornosti.

Pred časom smo v Zvezi geodetov Slovenije sodelovali pri oblikovanju pobude s strani nekaj civilnodružbenih in strokovnih organizacij, ki so se čutile zapostavljene, preslišane in odrinjene pri oblikovanju nove prostorske zakonodaje. Arhitektura, družboslovje, geodezija, geografija, krajinska arhitektura, prostorsko načrtovanje, urbanizem (po abecednem vrstnem redu), ob tem pa še ekonomija in okoljevarstvo, so stroke, panoge, ki imajo svoje mnenje o prostorskem načrtovanju, temelječe na lastnih motivih in na posamezni strokovnosti. Ocenjevali smo, da je to mnenje treba izraziti in da ga je tudi koristno tudi slišati. Ker v začetku prenove področja to mnenje ni bilo slišano, si želimo, da bi bilo v prihodnje. Tudi geodeti želimo prek Zveze geodetov Slovenije in Oddelka za geodezijo na FGG izraziti svoje mnenje, ki temelji na izkušnjah geodetov več generacij, ki so se tako v dodiplomskem, podiplomskem in nadaljnjem študiju kot v izvedbeni praksi ter na raznih upravnih ravneh ukvarjali s tem področjem. Podobno velja tudi za strokovnjake drugih strok, ki ne delujejo le v upravnih strukturah, pač pa tudi neposredno v stroki in v praksi in so združeni v civilnodružbenih, strokovnih in interesnih organizacijah. Obenem nam tudi kot državljanom Slovenije ni vseeno, kakšen prostor in ureditve v njem bodo oblikovani v prihodnje, saj bomo na našem prostoru živeli in delovali še dolgo in v njem iskali zadovoljstvo.

V Zvezi geodetov Slovenije in drugih organizacijah, ki so se odzvale našemu pozivu za sodelovanje pri simboličnem posvetu »Prostor za prihodnost Slovenije«, želimo pokazati, da smo pripravljeni dati svoj prispevek pri ureditvi področja urejanja prostora, pri oblikovanju načel, ciljev, predvsem pa ureditve za izvajanje pravil in ukrepov, ki bodo oblikovani. Želimo izraziti, da se nam in drugim oblikuje neka prihodnost, za katero nam kot strokam ni vseeno, saj bomo v njih na svojih poklicnih področjih dejavni tudi po tem, ko politik, ki jih predstavljajo vsakokrat za posamezni mandat izvoljeni posamezniki, ne bo več. Če bomo kot stroke danes uspešni pri sodelovanju s politiko, bo ne le na nas, tudi na njej zadovoljstvo uspešnosti. Če bo politika uspešna v sodelovanju z nami, bo uspešna tudi v očeh (nemajhne) množice posameznikov sedanjih in bodočih generacij, ki tvorijo naše civilnodružbene in strokovne kroge.

Tokratni Geodetski vestnik je (spet) namenjen področju urejanja prostora. Nepremišljeno bi bilo napisati, da ga poskuša strokovno obravnavati v vsem njegovem pomenu in obsegu. Gotovo pa za trenutek združuje in povezuje vrsto strok, ki jih področje zadeva. Katera od njih je osrednja, ni vprašanje, vprašanje je, ali smo sposobni sodelovati. Na to vprašanje skušamo odgovarjati. Vemo pa, čigava je pristojnost za področje in odgovornost, da nas uporabi.

Ob aktualnosti trenutka, ali pa prav zaradi tega, ne sme mimo nas osebno dr. Milana Naprudnika. Dr. Naprudnik izpolnjuje 80 let življenja. V prvi vrsti je geodet, strokovno in politično v svoji karieri dejaven na vrsti vidnih in odgovornih delovnih mest, v Republiški geodetski upravi, na Zavodu za regionalno prostorsko planiranje RS, kot pedagog na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo itn. Nesporno ga odlikuje interdisciplinarnost, razumevanje širšega pomena geodezije in prizadevanje za njeno vlogo tudi na področju prostorskega urejanja. V Zvezi geodetov Slovenije smo vedno veseli njegovih predlogov in mnenj, podpore in nasvetov ter druženja z njim.

Mnogi od nas smo se z dr. Milanom Naprudnikom srečali na podiplomskem študiju prostorskega in urbanističnega planiranja ob pojmu inventarizacija prostora. Ta pojem danes prerašča v več,

kot je zgolj popis in zbiranje podatkov. Vsebinski pomen pojmov, kot so teritorialni razvoj, stanje in perspektive prostorskega razvoja, presoje vplivov na prostor in okolje, urbani razvoj, in podobnih, ki so uveljavljeni v evropski stroki urejanja prostora, mu daje nov zagon. Mednarodne (evropske) organizacije, dokumenti, projekti in smernice govorijo o področju podatkov več, kot to zajema pojem inventarizacija prostora. Nove tehnike zajema podatkov, oblikovanje nove, skupne evropske georeferenčne osnove, uporaba, ne le vodenje evidenc, zmogljivost informacijske tehnologije, uporaba analitičnih statističnih metod, prikazovanje sedanjih in bodočih stanj z novimi tehnikami, spremljanje (monitoring) učinkov posegov v prostor in razpoznavanje trendov, vse to brez uporabe, ne le inventarizacije, podatkov ni mogoče. Zato ima področje, v katerega je dr. Naprudnik uvajal kar nekaj generacij študentov, nov pomen in tudi prihodnost, ravno tako, kot ju ima geodezija na področju urejanja prostora in prostorskega načrtovanja. Tako kot jo imajo tudi druge stroke, naštete v uvodniku, skupaj.

Jurij Režek
predsednik Zveze geodetov Slovenije